

แนวปฏิบัติที่ดีของสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในบริบท “โลกเปลี่ยน ไทยปรับ”

Best Practice of Political Science Association of Kasetsart University in the Context of “Changing World, Adapting Thailand”

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ / Kittisak Jermsittiparsert

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต / College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University, Thailand

E-mail: 607191030011@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

เมื่อเงื่อนไขต่างๆ ของโลกเปลี่ยนแปลงไป ไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อกำหนดร่วมของโลกด้วย เท่าที่แต่อย่างข้อเท็จจริง อย่างน้อยที่สุดในการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ กลับพบว่าคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งขาดความเข้าใจเกี่ยวกับมัน บทความนี้จึงพยายามชี้ให้เห็นถึงการปรับตัวของสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฐานะตัวอย่างของหน่วยงานซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดีในการรับเอาข้อกำหนดร่วมของโลกมาใช้ เลือกกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดในลักษณะที่เป็นการตลาดที่มีความแตกต่าง และนำกลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการ ได้แก่ การจัดการประชุมและจัดพิมพ์วารสารทางวิชาการ มาประยุกต์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

คำสำคัญ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประชุมวิชาการ, วารสารวิชาการ, แนวปฏิบัติที่ดี, การสร้างความแตกต่าง

Abstract

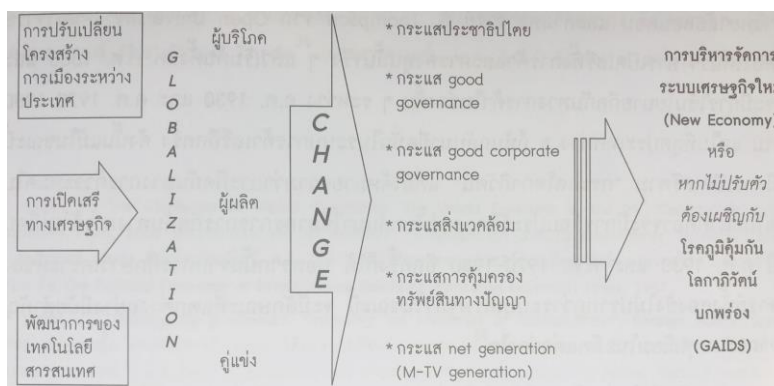
As the world changes in circumstances and conditions, Thailand needs to adapt itself to remain in sync with the world's changing requirements. In reality, however, in the dissemination of research knowledge at the international level, it is found that many academia still lacks understandings with regards to these changes. This article attempts to point out the adaptation by the Political Science Association of Kasetsart University, an organization exemplary of the practice that incorporates and takes notes of these changing requirements, whereby it creates a competitive advantage by selecting targets with a different market strategy as well as differentiating its products and services, including organizing academic conferences and publishing academic journals.

Keywords: Political Science Association of Kasetsart University, Academic Conference, Academic Journal, Best Practice, Differentiation

“เมื่อโลกเปลี่ยน ไทยต้องปรับ”

ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2556) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคนปัจจุบัน เคยพยายามสังเคราะห์งานศึกษาวิจัยของตนเองในรอบกว่าทศวรรษก่อนหน้า เกี่ยวกับ 1) แนวคิดด้วยพลวัตโลก (Global Dynamics) 2) แนวคิดด้วยยุทธศาสตร์การสร้างความมั่งคั่ง (Wealth Creation Strategy) และ 3) แนวคิดด้วยยุทธศาสตร์

ประเทศไทย (Thailand Strategy) ออกมาเป็นหนังสือ เรื่อง “โลกเปลี่ยน ไทยปรับ: หลุดจากกับดัก พ้นจากชาติที่ล้าหลัง” เพื่อชี้ให้เห็นว่า เมื่อโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างในเชิงโครงสร้างจากโลกในศตวรรษที่ 20 อย่างชัดเจน จากแพลตฟอร์มของสังคมอุตสาหกรรม (Industry Society), ศตวรรษของอเมริกัน (American Century), ยุคแห่งความเจริญ (Age of Prosperity) และองค์กรเป็นศูนย์กลาง (Corporate Centricity) สู่แพลตฟอร์มของสังคมที่มีความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Society), ศตวรรษของเอเชีย (Asian Century), ยุคแห่งความสุดโต่ง (Age of Extremity) และพลเมืองเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centricity) นำมาสู่การเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายอย่างแนบแน่นของโลกในศตวรรษที่ 21 เกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า “โลกร่วม” (Global Common) ประเด็นท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เกินความสามารถของรัฐเพียงฝ่ายเดียวในการจัดการด้วยตนเอง (ดูเพิ่มเติมที่ Jernsittiparsert, Sriyakul & Rodoonsong, 2013) จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชน ทำนองเดียวกัน โครงสร้างและสถาบันต่างๆ ของโลกในศตวรรษที่ 20 ก็เริ่มที่จะไม่สามารถตอบโต้ภัยประเด็นท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ได้ การปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างและสถาบันขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้คนในสังคมจึงมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์

ที่มา: บัณฑิต หลิมสกุล (2553: 27)

แมนเฟร็ด สเตเกอร์ (2553:33-34) ศาสตราจารย์ด้าน Global Studies และผู้อำนวยการ Globalism Research Center แห่งมหาวิทยาลัย Royal Melbourne Institute of Technology เสนอว่าเราอาจเรียกสภาวะทางสังคมเช่นนี้ว่า “ความเป็นสากล” (Globality) และสรุปเป็นกรอบความคิดว่าสำหรับเขาแล้ว ชุดของกระบวนการทางสังคมที่แปลงสภาวะสังคมในปัจจุบันไปสู่ความเป็นสากล ก็คือ “โลกาภิวัตน์” (Globalization) นั่นเอง

ในฐานะนักสังคมวิทยาคนแรกๆ ที่เริ่มใช้คำว่าโลกาภิวัตน์ในความหมายที่เป็นวิชาการ Roland Robertson (1992 อ้างใน สมเกียรติ วันทะนะ, 2555: 143) นิยามมันในฐานะที่เป็นมโนทัศน์ว่าคือ “ทั้งการย่อโลก (compression of the world) และการทวีความเข้มข้นของสำนึกถึงโลกที่เป็นหนึ่งเดียว (intensification of consciousness of the world as a whole)... เป็นทั้งการขึ้นต่อกันทั่วทั้งโลกอย่างเป็นรูปธรรม และความสำนึกเกี่ยวกับโลกโดยรวม” ในทำนองเดียวกันแต่ละเอียดกว่า Malcolm Waters (2001 อ้างใน สมเกียรติ วันทะนะ, 2555: 143) ชี้ว่ามันคือ “กระบวนการทางสังคมซึ่งทำให้ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ของการจัดความสัมพันธ์ของมนุษย์ในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ลดลงในกระบวนการนี้ ประชากรโลกก็ตระหนักเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ว่าข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวกำลังลดลง และด้วยเหตุนี้ประชากรโลกจึงปฏิบัติตามที่ตระหนัก”

กล่าวเฉพาะในมิติทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ไม่เพียงถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความเป็นสากล หรือเป็นช่วงต่อของการขยายตัวในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่กำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมโลก เท่านั้น (บัณฑิต หลิมสกุล, 2553: 28) มันยังได้รับการยอมรับในเวทีของสหประชาชาติว่า “เศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นเศรษฐกิจแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม” ชนิดที่ “ต้องเปลี่ยนวิธีคิดที่เราเคยเรียนมาเมื่อ 30-40 ปีที่แล้ว” (Gilpin, 2000 อ้างใน บัณฑิต หลิม

สกุล, 2553: 29) เนื่องจากมันเรียกร้องกระบวนการทางความคิดที่เป็นสากล (Global mindset) ที่มากยิ่งขึ้น (Parker, 2005: 25) ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลและเอกชนของประเทศใด ที่ไม่สามารถปรับตัวให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับมือกับมัน ก็จะต้องเผชิญกับ “โรคมืดมิดในยุคลูกโลกาภิวัตน์บกพร่อง” (ภาพที่ 1) ในท้ายที่สุด (บัณฑิต หลิมสกุล, 2553: 37) เท่าที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างน้อยที่สุด จึงค่อนข้างชัดเจนว่า “เมื่อโลกเปลี่ยน ไทยต้องปรับ” ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับชุดของเงื่อนไข โอกาส ภัยคุกคาม และข้อจำกัดชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง สุทธิชัย หย่น กล่าวไว้ในคำนิยมของ “โลกเปลี่ยน ไทยปรับ: หลุดจากกับดัก พ้นจากชาติที่ล้มเหลว” ไว้ด้วยซ้ำไปว่า “เพราะสังคมไทยต้องก้าวไปข้างหน้า หากไม่แล้วก็จะอยู่ใน “กับดัก” เช่นนี้ ซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการสร้างชาติบ้านเมือง”

กรณีศึกษากลุ่มทุนไทย ซึ่งแรงกระแทกจากขบวนการโลกาภิวัตน์ ผ่านวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ผ่นกกับแรงกดดันให้มีการปฏิรูปเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ และหลักการบรรษัทภิบาล ได้บีบให้ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2549ก, 2549ข) แสดงให้เห็นในเชิงประจักษ์แล้วว่า คำถามเกี่ยวกับการ “จะปรับหรือไม่ ?” นั้นไม่มี ทว่าเป็น “ต้องปรับอย่างไร ?” ในเมื่อความรู้เกี่ยวกับคนไทย อย่างน้อยที่สุด ตั้งแต่ก่อนเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 2 ตามบันทึกของ ฟรังซัว อังรี ตูรแปง ว่าไว้ว่า พวกเรานั้นเป็นคนเฉื่อยชา เกียจคร้าน ย่อท้อ ไม่ชอบทำอะไรที่ลำบาก ยากเย็น ไม่ยินดียินร้าย ไม่ชอบเห็นดีเห็นงามและยากลำบาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ เกี่ยวกับอุปนิสัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของคนไทย ที่ก็ย้ำว่าพวกเรานี้เกียจคร้าน ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง นับว่าผ่านมาแล้วกว่า 250 ปี “โลกเปลี่ยน แต่ไทยไม่ปรับ” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556: 96-98) นำมาซึ่งข้อสรุปของ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ว่าสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่ “โลกที่หนึ่ง” นั้น น่าจะเนื่องมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งหล่อหลอมให้คนไทยมีสิ่งที่เรียกว่า “ความเฉื่อยต่อการเปลี่ยนแปลง” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556: 98-99)

เมื่อการเผยแพร่ผลงานวิจัยใน “ระดับนานาชาติ” คือข้อกำหนดร่วมของโลก... แต่ !!!

ไม่เพียง “การวิจัย” จะเป็น 1 ใน 4¹ พันธกิจหลักของทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทย รวมถึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในองค์ประกอบที่ 2 การวิจัย การประเมินอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก โดยหน่วยงานชั้นนำ เช่น Times Higher Education World University Rankings (2017) ซึ่งให้น้ำหนักกับการวิจัยถึงร้อยละ 60 จำแนกเป็น ปริมาณ, รายได้ และชื่อเสียงของการวิจัย ร้อยละ 30 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถูกอ้างอิงของงานวิจัย อีกร้อยละ 30 นี่หมายความว่า 3 ใน 5² ของเกณฑ์การประเมินดังกล่าว อยู่กับการวิจัย ทั้งนี้ โดยทั่วไป มหาวิทยาลัยที่ไม่สามารถตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารซึ่งดัชนีใน Web of Science ได้ถึง 1,000 เรื่อง ในระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง (และไม่ต่ำกว่าปีละ 150 เรื่อง) จะไม่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในการจัดอันดับดังกล่าวโดยปริยาย เท่าๆ กับ QS World University Rankings (2017) ซึ่งก็ให้ความสำคัญกับการวิจัย ผ่านการสำรวจชื่อเสียงทางวิชาการ ในอัตราส่วน ร้อยละ 40 และอัตราการอ้างอิงต่อบุคลากร อีกร้อยละ 20³ โดยอ้างอิงข้อมูลส่วนหลังนี้จาก Scopus

ปัญหาด้านการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเผยแพร่มั่นออกไปผ่านวารสารซึ่งได้รับการดัชนีในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เกิดขึ้นทั่วไปในประเทศไทย ผลการวิจัยของ วรเดช จันทรศร, อติพร เกิดเรือง และ วิวัฒน์ หมั่นการ (2560: 274) พบว่า โดยภาพรวม อาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีผลสัมฤทธิ์ด้านจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์และเผยแพร่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิต ซึ่งผลการวิจัยของ ชำนาญ ปาณาวงษ์,

¹ ประกอบด้วย การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

² ที่เหลือได้แก่ คุณภาพการสอน ร้อยละ 30, ความเป็นนานาชาติ ร้อยละ 7.5 และรายได้จากอุตสาหกรรม อีกร้อยละ 2.5

³ ที่เหลือได้แก่ การยอมรับของผู้ใช้บัณฑิต ร้อยละ 10 สัดส่วนนักศึกษาต่อบุคลากร ร้อยละ 20 และ สัดส่วนของบุคลากรและนักศึกษานานาชาติอีก ร้อยละ 10

อรุณี อ่อนสวัสดิ์, รัตนะ บัวสนธ์ และ สำราญ มีแจ้ง (2553: 46) ชี้ว่ามีผลผลิตภาพการวิจัยต่ำที่สุด¹ สอดรับกับผลการวิจัยของ ปริญา สิริอรรถกุล และ พิษญา ทองอยู่เย็น (2554: 62-63) ที่พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ดีพิมพ์เผยแพร่บทความในวารสาร ทั้งที่ดัชนีในฐานข้อมูลระดับชาติและระดับนานาชาติ อยู่ในระดับน้อย หรือเฉลี่ยเพียง 0.42 เรื่องต่อปี และงานวิจัยของ จตุรงค์ เหมรา (2560: 68) ที่ก็พบว่าอาจารย์สถาบันการพลศึกษา มีผลผลิตภาพการวิจัยเพียง 0.391 เรื่องต่อปี เท่านั้น

ทั้งนี้ แม้งานวิจัยของ ชำนาญ ปาณวงษ์, อรุณี อ่อนสวัสดิ์, รัตนะ บัวสนธ์ และ สำราญ มีแจ้ง (2553: 46) จะชี้ว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย เป็นกลุ่มที่มีผลผลิตภาพการวิจัยสูงที่สุดของประเทศ แต่ผลการวิจัยของ ปิยวรรณ บุญเพ็ญ, ยุทธนา ไชยจุล และ ดุษฎิ โยเหลา (2560: 93) ก็ให้รายละเอียดลดลงไปอีกว่า กระทั่งมหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติทั้ง 9 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อปีการศึกษา 2558 ก็มีจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ รวมเฉลี่ยเพียงมหาวิทยาลัยละ 42.39 เรื่องต่อปีการศึกษา ยิ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ก็พบว่า ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อยู่ในสถานการณ์วิกฤตอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีบทความตีพิมพ์ในวารสารระดับนี้เฉลี่ยเพียง 2.10 เรื่องต่อปีการศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย²

ขนาดการวิเคราะห์สัดส่วนภาระงานของบุคลากรกลุ่มวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หนึ่งในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ซึ่งได้รับการจัดอันดับ ประจำปี 2561 โดย Times เป็นอันดับที่ 601-800 และโดย QS เป็นอันดับที่ 801-1,000 ก็ยังพบว่า สัดส่วนภาระงานเมื่อภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำแนกเป็น ภาระงานสอน: ภาระงานวิจัย: ภาระงานอื่นๆ เท่ากับ 61.98: 19.69: 18.33 ทั้งที่สัดส่วนเป้าหมายอยู่ที่ 40: 35: 25 (Jernsittiparsert, Sriyakul & Kasayanond, 2016: 100) ผลก็คือ การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกโดย 2 สำนักหลัก ซึ่งอ้างอิงอยู่กับบทความที่ต้องตีพิมพ์ลงในวารสารซึ่งดัชนีในฐานข้อมูลใดฐานข้อมูลหนึ่ง ระหว่าง Web of Science ของ Thomson Reuters และ Scopus ของ Elsevier ประจำปี 2561 มหาวิทยาลัยไทย นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี แล้ว มีอีกเพียง 9 แห่ง ที่ติด 1 ใน 1,102 อันดับของ Times (ภาพที่ 2) แลลงไปกว่านั้นอีก คือมีอีกเพียง 7 แห่งเท่านั้น ที่ติด 1 ใน 959 อันดับของ QS (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 10 มหาวิทยาลัยของไทย ใน 1,102 อันดับของ Times ประจำปี 2561

¹ กลุ่มมหาวิทยาลัยเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55, กลุ่มมหาวิทยาลัยเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10, กลุ่มมหาวิทยาลัยเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปและวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และกลุ่มมหาวิทยาลัยเน้นการผลิตบัณฑิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84

² สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เฉลี่ย 24.56 เรื่องต่อปีการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เฉลี่ย 15.74 เรื่องต่อปีการศึกษา

ภาพที่ 3 9 มหาวิทยาลัยของไทย ใน 959 อันดับของ QS ประจำปี 2561

อันที่จริง รัฐบาลไทยเคยมีความพยายามในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย ของมหาวิทยาลัยภายในประเทศให้ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับโลก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) จึงจัดทำ โครงการพัฒนา มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติและการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา เพื่ออุดช่องว่างเหล่านี้ รวมถึงปรับปรุงระเบียบ/ข้อบังคับต่างๆ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องต้องกัน เพื่อสนับสนุนแนวทางเช่นว่านี้ของรัฐบาล อาทิ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 ที่กำหนดให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก กรณีหลักสูตรระดับปริญญาเอก นอกจากจะต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าแล้ว ยังต้องมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ¹ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง

มหาวิทยาลัยต่างๆ เองก็พยายามปรับตัวให้เข้ากับข้อกำหนดร่วมของโลกนี้ อาทิ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาระดับปริญญาเอก ต้องตีพิมพ์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์เพื่อขอสำเร็จการศึกษาในวารสารทางวิชาการระดับนานาชาติ เท่านั้น (ประกาศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์เพื่อขอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก พ.ศ.2557) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีถัดมา ก็เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถนำบทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการระดับนานาชาติ ไม่น้อยกว่า 1 บทความ กรณีปริญญาโท และไม่น้อยกว่า 2 บทความ กรณีปริญญาเอก มาเป็นส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์รูปแบบใหม่ ตามประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง การจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์รูปแบบใหม่

เท่าแต่ว่า การยอมรับข้อกำหนดร่วมของโลกนี้มีได้เป็นไปโดยเอกฉันท์ อย่างน้อยที่สุด คณาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวนกว่า 300 คน ในการเสวนา เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษากับอนาคตอุดมศึกษาไทย” เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2561 ณ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันลงชื่อในจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้ เนื่องจากไม่เห็นความจำเป็น และมองว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก ทั้งยังจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ไม่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ เป็นภาระทางการเงิน และสร้างความยุ่งยาก

¹ ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วย หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. 2556 ระบุไว้ว่า ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ นอกจาก Web of Science และ Scopus แล้ว ยังประกอบไปด้วยอีก 17 ฐานข้อมูล อาทิ Ingenta Connect และ Social Science Research Network

ว่าด้วย “สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”

“สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” (Political Science Association of Kasetsart University) เดิมชื่อ “สมาคมนิสิตเก่าปริญญาโทรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” จัดแจ้งจัดตั้งครั้งแรกต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2541 และอีกครั้งต่อกองตำบลสันติบาล เพื่อให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2545 ราว 1 ทศวรรษภายหลังการก่อตั้ง จึงยื่นขอเปลี่ยนแปลงชื่อต่อกรมการปกครอง ให้เป็นดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยการอนุญาตให้ใช้นามมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อย่างเป็นทางการจากทางมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2551 (เก่ง วงศ์กล้า, 2555: 6) เช่นเดียวกับสมาคมนิสิตเก่าของสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในประเทศไทย ในยุคเริ่มต้น สมาคมฯ ยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทในการเป็นศูนย์รวมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เน้นการจัดกิจกรรมสนทนากาและการส่งเสริมการดำเนินงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ อาทิ กิจกรรมปฐมนิเทศและรับน้องใหม่ การแข่งขันกอล์ฟการกุศล การสนับสนุนโครงการค่ายพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงบทบาทครั้งแรกของสมาคมฯ อาจนับได้ว่าเริ่มต้นขึ้นภายหลังการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกสมาคมของนายธนพร ศรียากุล ห้วงเวลานี้มีการจัดพิมพ์หนังสือในนามโครงการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยและการเมืองภาคพลเมือง เริ่มต้นจากผลงานวิจัยของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2551) นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน เรื่อง “กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ตำรา เรื่อง “อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย” (พิมพ์ครั้งที่ 2) ของ สมเกียรติ วันทะนะ (2551) หนังสือรวมบทความ เรื่อง “อย่าเพิ่งปลงใจเชื่อ” ของ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2551) ติดตามมาด้วย “การบริหารจัดการงานท้องถิ่น” ของ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร (2552) “วาทโก (วิท)” ของ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2553) “กำเนิดและความเปราะบางของเสรีประชาธิปไตย”, “ทฤษฎีอำนาจ”, “ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ” และ “การสร้างระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี” ของ สมเกียรติ วันทะนะ (2555, 2557, 2558, 2560) “ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษที่แปด” และ “ต่างโฉมสังคมไทย” ของ กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ (2557, 2558) “การจัดการทางสังคม: การจัดการองค์กรประชาชน การจัดการองค์กรทางสังคม การจัดการองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ การจัดการองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคม” ของ รงค์ บุญสวยขวัญ (2557) และล่าสุด “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย: แนวพินิจเชิงทฤษฎีและหลักการประชาธิปไตยสากล” ของ โชคชัย สุทธาเวช (2560)

นอกจากการจัดพิมพ์หนังสือ ซึ่งยังคงดำเนินการต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ห้วงเวลานี้ยังได้ชื่อว่าเป็นยุคที่สมาคมฯ เข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างเข้มข้นอีกด้วย สมาคมฯ โดยคณะกรรมการบริหาร ออกแถลงการณ์ทางการเมือง นับจากการเรียกร้องให้พรรคร่วมรัฐบาลถอนตัว และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภาลาออก เพื่อป้องกันเหตุการณ์นองเลือด เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 รวมทั้งสิ้น 12 ฉบับ การตั้งฉายาสถาบันทางการเมือง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2553 และอีก 3 ปีติดต่อกัน (ไทยรัฐ, 2553, 2554, 2555, 2556) การปาฐกถาสาธารณะ เรื่อง “การใช้หลักนิติธรรมในประเทศไทย” โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2553 รวมถึงการอภิปรายและเสวนา เรื่อง “นักเรียนรัฐศาสตร์ กับทางออกประเทศ” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2556

การเปลี่ยนผ่านมาสู่ยุคของ นายพุทธิศักดิ์ นามเดช ภายใต้บรรยากาศทางการเมืองหลังการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบันตัดสินใจตีบทบาททางการเมือง และหันกลับมาให้ความสำคัญกับกิจกรรมของศูนย์ให้คำปรึกษาทางวิชาการและวิจัย และศูนย์การแปลและบริการทางภาษา เพื่อขับเคลื่อนวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้และวิจัยด้านรัฐศาสตร์ ประกอบด้วย การปกครอง, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, รัฐประศาสนศาสตร์ (การบริหารรัฐกิจ) และอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม ตลอดจนสาขาวิชาอื่นๆ ทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องในเชิงสหวิทยาการ ด้วยการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาดำเนินโครงการวิจัย อาทิ เรื่อง “การค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศไทย” และ

“บทบาท ผลกระทบ และการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิงในสถานการณ์ความขัดแย้ง: กรณีศึกษาบริเวณชายแดน ไทย-เมียนมาร์” ให้แก่ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

ทั้งยังขยายความร่วมมือกับเครือข่ายทางวิชาการและวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศ อาทิ Muhammadiyah University of Makassar ประเทศอินโดนีเซีย, Yonsei University ประเทศเกาหลีใต้, Benha University ประเทศอียิปต์ และ Midwestern State University สหรัฐอเมริกา เพิ่มความถี่ในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ระดับภูมิภาค (อาเซียน และเอเชีย) และระดับนานาชาติ เป็นประจำทุกเดือน และเพิ่มจำนวนและความถี่ในการจัดพิมพ์วารสารวิชาการ ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นจำนวนมากถึง 5 เล่ม เล่มละ 2 ฉบับต่อปี จากที่เริ่มต้นไว้เมื่อปี 2555 เพียงปีละ 1 ครั้ง สำหรับการประชุมวิชาการระดับชาติ และ 2 เล่ม เล่มละ 1 ฉบับต่อปี สำหรับวารสารวิชาการ

แนวปฏิบัติที่ดีของสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังที่กล่าวไปแล้ว ว่าการเผยแพร่ผลงานวิจัยเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ในการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ระดับหลักสูตร คณะวิชา กระทั่งมหาวิทยาลัย โดยระดับคุณภาพของการเผยแพร่ มีผลให้ค่าน้ำหนักในการคำนวณคะแนนที่ได้รับแตกต่างกันออกไป รายละเอียดปรากฏตาม ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดระดับคุณภาพและค่าน้ำหนักของผลงานทางวิชาการ

ค่าน้ำหนัก	ระดับคุณภาพ
0.1 ¹	-บทความฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
0.2	-บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
0.4	-บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ -ผลงานได้รับการจดอนุสิทธิบัตร
0.6	-บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2
0.8	-บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1
1.0	-บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่ปรากฏในฐานข้อมูลระดับนานาชาติตามระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วย หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ.2556 -ผลงานได้รับการจดสิทธิบัตร -ผลงานวิชาการรับใช้สังคมที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการแล้ว -ผลงานวิจัยที่หน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติว่าจ้างให้ดำเนินการ -ผลงานค้นพบพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ค้นพบใหม่และได้รับการจดทะเบียน -ตำราหรือหนังสือที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการแล้ว -ตำราหรือหนังสือที่ผ่านการพิจารณาตามหลักเกณฑ์การประเมินตำแหน่งทางวิชาการแต่ไม่ได้นำมาขอรับการประเมินตำแหน่งทางวิชาการ

ที่มา: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558)

กล่าวโดยสรุป การประชุมวิชาการ ซึ่งจำแนกออกเป็น “ระดับชาติ” และ “ระดับนานาชาติ” นั้น หมายถึง การประชุมวิชาการที่มีการจัดพิมพ์บทความฉบับสมบูรณ์ลงในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานการประชุม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากนอกสถาบันเจ้าภาพ กรณีระดับชาติ หรือจาก

¹ เฉพาะผลงานของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท

ต่างประเทศ กรณีระดับนานาชาติ อย่างน้อยร้อยละ 25 และมีบทความที่มาจากหน่วยงานภายนอกสถาบัน กรณีระดับชาติ หรือมาจากต่างประเทศ กรณีระดับนานาชาติ อย่างน้อย 3 หน่วยงาน/ประเทศ และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558; สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

ทั้งนี้ ปัญหาที่พบได้โดยทั่วไปของการจัดการประชุมวิชาการโดยหน่วยงานภายในประเทศ คือมักเป็นการจัดการประชุมวิชาการโดยสถาบันเจ้าภาพเพียงไม่กี่แห่ง กองบรรณาธิการประกอบด้วยบุคลากรภายในเป็นหลัก เหนือสิ่งอื่นใดก็คือ ผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการส่วนมากเป็นคนไทย มีจำนวนและสัดส่วนของผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการจากต่างประเทศค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจำกัด และมุ่งเน้นการสื่อสารเฉพาะภายในประเทศ ส่งผลให้การนำผลงานทางวิชาการที่นำเสนอในการประชุมวิชาการครั้งดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ อาทิ การประกันคุณภาพการศึกษา หรือการขอรับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ หากตีความโดยเคร่งครัด อาจไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ถูกกำหนดไว้ ชั่วร้าย รายงานการประชุมวิชาการที่จัดทำขึ้น ก็มักไม่ได้รับการเผยแพร่ต่ออย่างกว้างขวางเท่าที่ควร ทำให้ผู้เขียนบทความเสียโอกาสในการเผยแพร่ผลงานของตนไปยังผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่อาจจะไม่ได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการครั้งนั้นๆ ด้วยตนเอง

แนวปฏิบัติที่ดีของสมาคมฯ กรณีนี้ คือการใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่เป็นสากล ได้แก่ conferencealerts.com เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารให้ถึงนักวิชาการทั่วทุกมุมโลก และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทั้งสถาบันภายใน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และภายนอกประเทศ ได้แก่ University of Louisiana at Monroe, Midwestern State University สหรัฐอเมริกา Arab American University รัฐปาเลสไตน์ Asian Forum on Business Education ประเทศออสเตรเลีย International Economics Development and Research Center ประเทศจีน Yonsei University ประเทศเกาหลีใต้ Muhammadiyah University of Makassar ประเทศอินโดนีเซีย Universiti Sains Malaysia ประเทศมาเลเซีย และ National University of Laos ประเทศลาว เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดการประชุมวิชาการ และขยายเครือข่ายความร่วมมือใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง กับสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการประชุมวิชาการในท้องถิ่น อาทิ ตามแผนงานปี 2561 ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต Università della Svizzera italiana ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Katholieke Universiteit Leuven ประเทศเบลเยียม และ Massey University ประเทศนิวซีแลนด์

ด้วยความพยายามอย่างต่อเนื่องนี้ ทำให้การประชุมวิชาการซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมฯ โดยทั่วไป มีหน่วยงานร่วมจัดมากถึง 12 แห่ง เป็นหน่วยงานภายในประเทศ ในอาเซียน ในเอเชีย และนอกเอเชีย อย่างละ 3 แห่ง ส่งผลให้สัดส่วนของกองบรรณาธิการ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายในประเทศ ร้อยละ 45.65 และภายนอกประเทศ ถึงร้อยละ 54.35 โดยเฉพาะจำนวนและสัดส่วนของผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการ อย่างยิ่งในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ได้รับการตอบรับดีขึ้นเรื่อยๆ จากการประชุมวิชาการระดับอาเซียนด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1 (1st ASEAN Conference on Humanities and Social Sciences) เมื่อปี 2558 ณ ประเทศลาว ที่ประกอบด้วยผู้เสนอบทความเพียง 3 ชาติ ได้แก่ ไทย ลาว และออสเตรเลีย เพิ่มเป็น 9 ชาติ ได้แก่ ไทย ไนจีเรีย เอธิโอเปีย การ์ตา ปากีสถาน อินเดีย จีน ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ในการประชุมวิชาการระดับเอเชียด้านสังคมศาสตร์และการวิจัยทางธุรกิจ ครั้งที่ 1 (1st Asian Social Sciences and Business Research Conference) ณ เขตบริหารพิเศษมาเก๊าแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กระทั่งมากถึง 13 ชาติ ได้แก่ ไทย แคนาดา อิตาลี เอธิโอเปีย ไนจีเรีย จอร์แดน ตุรกี อิรัก อิหร่าน ปากีสถาน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติด้านสังคมศาสตร์และการวิจัยทางธุรกิจ ครั้งที่ 4 (4th International Social Sciences and Business Research Conference) ณ ประเทศอิตาลี นอกจากรายงานการประชุมวิชาการทุกเล่มของสมาคมฯ จะถูกส่งไปยังหอสมุดของมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วประเทศแล้ว ไฟล์ของมันยังได้รับการดัชนีและเผยแพร่ในฐานข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการประชุมวิชาการของประเทศจีน ชื่อ Highway Conference Discovery System อีกด้วย นอกจากนั้น สมาคมฯ ยังเตรียมการยกระดับการเผยแพร่รายงานการประชุม

วิชาการของสมาคมฯ ให้เข้าสู่ฐานข้อมูลทางสังคมศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือ Social Science Research Network (SSRN) เช่นเดียวกับที่ได้ดำเนินการไปก่อนหน้านี้แล้วกับวารสารทุกเล่มของสมาคมฯ

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า การเผยแพร่บทความทางวิชาการในวารสาร ถูกจัดให้เป็นระดับคุณภาพที่สูงกว่า และได้รับค่าน้ำหนักที่มากกว่าการนำเสนอในการประชุมวิชาการ ทั้งกติกาบางอย่างก็กำหนดไว้นักศึกษาและ/หรือคณาจารย์ต้องเผยแพร่ผลงานของตนผ่านวารสาร ยิ่งไปกว่านั้น ดังที่ได้กล่าวไปแล้วอีกเช่นกันว่า ต้องเป็นวารสารระดับนานาชาติเท่านั้น อีกด้วย อุปสงค์ของการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการในวารสารกลุ่มนี้จึงมีอยู่ไม่น้อย เท่าที่อุปทานกลับมืออยู่อย่างจำกัด พิจารณาจากจำนวนและสัดส่วนของวารสารที่ดัชนีในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ซึ่งมีจำนวนมากถึง 736 เล่ม จำแนกเป็น สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 326 เล่ม และสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 410 เล่ม ขณะที่วารสารของประเทศไทยซึ่งดัชนีใน Scopus มีจำนวนเพียง 28 เล่ม เป็นวารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 26 เล่ม และเป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพียง 2 เล่ม เท่านั้น การส่งบทความไปรับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของต่างประเทศ ก็มีแนวโน้มน้อยมากที่จะได้รับการตอบรับภายในระยะเวลาอันสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับวารสารระดับนานาชาติสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ภาพที่ 4 การบรรยายเรื่องการเผยแพร่บทความทางวิชาการในวารสารระดับนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภาพที่ 5 การบรรยายเรื่องการเผยแพร่บทความทางวิชาการในวารสารระดับนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ช่องว่างเช่นนี้เอง ที่ทำให้สมาคมฯ ตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด (Market Targeting) โดยพิจารณาจากความน่าสนใจของส่วนตลาด และทรัพยากรและวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ ในลักษณะที่เป็นการตลาดที่มีความแตกต่าง (Differentiated Marketing) เนื่องจากเห็นความต้องการของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน และสมาคมฯ มีศักยภาพเพียงพอที่จะผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มนี้ (Kotler, 1999) จึงนำกลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการ (Luecke & Collis, 2005) มาใช้ เพื่อสร้างความรับรู้ให้เกิดขึ้นในหมู่ลูกค้า อาทิว่าผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่กับวารสารของสมาคมฯ นอกจากจะมีกระบวนการที่ค่อนข้างรวดเร็วและชัดเจน กล่าวคือใช้ระยะเวลาตลอดกระบวนการเพียงประมาณ 30 วัน แล้ว ยังดัชนีใน Ingenta Connect และ Social Science Research Network เป็นไปตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่ามีสถานะเป็นวารสารระดับนานาชาติ อีกด้วย

ตารางที่ 2 กระบวนการพิจารณาและระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการพิจารณาของวารสารของสมาคมฯ

กระบวนการพิจารณา	ระยะเวลา
กองบรรณาธิการพิจารณาบทความในเบื้องต้น และแจ้งผลการพิจารณากลับไปยังผู้แต่ง พร้อมกับส่งบทความไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน	3 วัน
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความและส่งผลการพิจารณากลับมายังกองบรรณาธิการ	15 วัน
กองบรรณาธิการส่งผลการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิกลับไปยังผู้แต่งเพื่อดำเนินการแก้ไขครั้งสุดท้าย (ถ้ามี) และส่งบทความ (ฉบับแก้ไข) กลับมายังกองบรรณาธิการ	7 วัน
กองบรรณาธิการพิจารณาบทความขั้นสุดท้าย และแจ้งผลการพิจารณา รวมส่งถึงจดหมายตอบรับการตีพิมพ์ไปยังผู้แต่ง	5 วัน
รวม	30 วัน

เกี่ยวกับประเด็นนี้ แนวปฏิบัติที่ดีของสมาคมฯ จึงได้แก่การประสานความร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวารสาร อาทิ Midwestern State University ในการร่วมกันจัดพิมพ์ International Journal of Crime, Law and Social Issues (IJCLSI), Muhammadiyah University of Makassar ในการร่วมกันจัดพิมพ์ Asian Political Science Review (APSR) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการร่วมกันจัดพิมพ์ Asian Administration and Management Review (AAMR) การรับเอาข้อกำหนดร่วมของโลกมาใช้ ด้วยการนำวารสารของสมาคมฯ ทุกเล่ม ร่วมเป็นพันธมิตรในการจัดพิมพ์ (Partner in Publishing) กับ SSRN รวมถึงดัชนีใน Ingenta Connect ส่งผลให้ปัจจุบัน สมาคมฯ คือสถาบันทางวิชาการที่จัดพิมพ์วารสารระดับนานาชาติ มากที่สุดในประเทศไทย กล่าวคือ 5 เล่ม¹ นอกจากนี้ สมาคมฯ ยังอยู่ระหว่างกระบวนการส่งวารสารเข้ารับการพิจารณาเพื่อรับการดัชนีในฐานข้อมูลระดับนานาชาติอื่นๆ อีก อาทิ Academic Search Premier และ Web of Knowledge เพื่อขยายโอกาสออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับฐานข้อมูลระดับนานาชาติที่ได้รับการรับรองเพียง 2 รายการ ได้แก่ Web of Knowledge และ Scopus เท่านั้น ต่อไป

บทสรุป

ภายใต้เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลก ผลักดันให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวตาม ทว่าในทางปฏิบัติ กลับพบว่าองค์การพหุภาคีจำนวนมากไม่น้อยที่ยังไม่พร้อม ปรากฏเป็นอาการแข่งขัน ทำให้เกิดเป็นช่องว่างของการพัฒนาขึ้น รูปธรรมของกรณีนี้ก็คือ ความไม่ก้าวหน้าของอันดับมหาวิทยาลัยโลกของมหาวิทยาลัยไทย ประเด็นสำคัญที่บทความเรื่องนี้พยายามไล่เรียงให้เห็นโดยลำดับ จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงพลวัตของโลกว่าแพลตฟอร์มของมันมีความแตกต่างอย่างยิ่งจากศตวรรษก่อน ความจำเป็นของประเทศไทยในการปรับตัวให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ความพยายามในการปรับตัวของรัฐบาลและบางส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหยิบยกเรื่องราวของการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ ในฐานะที่เป็นข้อกำหนดร่วมหนึ่งของโลก ปัจจุบัน สภาพปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นจริงในบางจุดเนื่องจากไม่ยอมที่จะปรับตัวตาม ความเป็นมา พลวัต และแนวปฏิบัติที่ดีของสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในเงื่อนไขที่มีการปรับตัว ด้วยการรับเอาข้อกำหนดร่วมของโลกมาใช้ ร่วมกับการประยุกต์ทฤษฎีทางการตลาด นำกลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการมาเป็นจุดแข็ง เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน จนสามารถครองส่วนแบ่งของตลาดกลุ่มนี้ได้ในท้ายที่สุด เพื่อเป็นกรณีศึกษาให้กับหน่วยงานอื่นๆ ในอนาคตต่อไป

¹ อีก 2 เล่ม ได้แก่ PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research (PSAKUIJIR) และวารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา (JIRGS)

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ. 2557. ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษที่แปด. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ. 2558. ต่างโลกสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เก่ง วงศ์กล้า. 2555. “ว่าด้วย ‘สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.’” สยามรัฐ (12 มิถุนายน 2555): 6.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2551. อย่าเพิ่งปลงใจเชื่อ. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2553. วาทโก (วิท). กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จตุรงค์ เหมรา. 2560. “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของผลผลิตภาพการวิจัยของคณาจารย์สถาบันการพลศึกษา.” วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 19 (3): 63-76.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. 2552. การบริหารจัดการงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์, อรุณี อ่อนสวัสดิ์, รัตนะ บัวสนธ์ และ สำราญ มีแจ้ง. 2553. “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 12 (3): 33-52.
- โชคชัย สุทธาเวช. 2560. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตย: แนวพินิจเชิงทฤษฎีและหลักการประชาธิปไตยสากล. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไทยรัฐ. 2553. เบื่อ 'เส้นใหญ่ผัดซีอิ๊ว'. สืบคำจาก www.thairath.co.th/content/134747.
- ไทยรัฐ. 2554. ม.เกษตรฯ ตั้งฉายารัฐบาล 'ปู่อบอุ่นเส้น' วาทะแห่งปี 'เอาอยู่'. สืบคำจาก www.thairath.co.th/content/226120.
- ไทยรัฐ. 2555. 14 สถาบันการเมืองตั้งฉายารัฐ 'ละครคนจน'. สืบคำจาก www.thairath.co.th/content/313680.
- ไทยรัฐ. 2556. ม.เกษตรฯ ตั้งฉายาการเมืองปี 56 'สุดชอย' วาทะแห่งปี. สืบคำจาก www.thairath.co.th/content/389484.
- บัณฑิต หลิมสกุล. 2553. องค์การการค้าโลก (WTO) ในบริบทของเศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน เล่ม 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558.
- ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง การจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์รูปแบบใหม่.
- ประกาศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์เพื่อขอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก พ.ศ.2557.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. 2551. กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริญญา สิริอิตตะกุล และ พิษญา ทองอยู่เย็น. 2554. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน: การประยุกต์ใช้ตัวแบบสมการโครงสร้าง.” วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร 8 (2): 55-70.
- ปิยวรรณ บุญเพ็ญ, ยุทธนา ไชยจุล และ ดุษฎี โยเหลา. 2560. “ลักษณะขององค์การและผลผลิตภาพงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการใน สถาบันอุดมศึกษาไทยในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ.” วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 9 (17): 86-106.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร (บรรณาธิการ). 2549ก. การต่อสู้ของทุนไทย 1: การปรับตัวและพลวัต. กรุงเทพฯ: มติชน.

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร (บรรณาธิการ). 2549ข. การต่อสู้ของทุนไทย 2: กรเมือง วัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอด. กรุงเทพฯ: มติชน.
- แมนเฟร็ด สเตเกอร์. 2553. โลกาภิวัตน์: ความรู้ฉบับพกพา. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. 2557. การจัดการทางสังคม: การจัดการองค์กรประชาชน การจัดการองค์กรทางสังคม การจัดการองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ การจัดการองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคม. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วย หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ.2556.**
- วรเดช จันทรศร, อติพร เกิดเรือง และวิวัฒน์ หมั่นการ. 2560. "สัมฤทธิ์ผลด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทย." **วารสารการบริหารปกครอง** 6 (1): 266-288.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2551. **อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2555. **กำเนิดและความเปราะบางของเสรีประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2557. **ทฤษฎีอำนาจ**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2558. **ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2560. **การสร้างระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. 2556. **โลกเปลี่ยน ไทยปรับ: หลุดจากกับดัก พันจากชาติที่ล้มเหลว**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552. **9 มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ขีดความสามารถระดับโลก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2558. **คู่มือการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557**. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Jermisittiparsert, K., Sriyakul, T. & Rodoonsong, S. 2013. "Power(lessness) of the State in the Globalization Era: Empirical Proposals on Determination of Domestic Paddy Price in Thailand." **Asian Social Science** 9 (17): 218-225.
- Jermisittiparsert, K., Sriyakul, T. & Kasayanond, A. 2016. "Research Promoting Guidelines for the College of Government, Rangsit University, Thailand." **Review of European Studies** 8 (2): 96-104.
- Kotler, P. (1999). *Marketing Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Luecke, R. & Collis, D. 2005. **Strategy: Creating and Implementing**. Massachusetts: Harvard Business School.
- Parker, B. 2005. **Introduction to Globalization and Business: Relationships and Responsibilities**. London: Sage.
- QS World University Rankings. 2017. **QS World University Rankings-Methodology**. Retrieved from www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings/methodology.

Times Higher Education World University Rankings. 2017. **World University Rankings 2018 Methodology**. Retrieved from www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/methodology-world-university-rankings-2018.